

171. 3.

VERSLAG DER COMMISSIE.

De Commissie, in wier handen is gesteld de Nota van Inlichtingen van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op het adres van J. L. VAN DER PAS, om daaromtrent verslag uit te brengen, heeft de eer het volgende op te merken:

De heer J. L. VAN DER PAS, aan wien bij Koninklijk besluit van 21 November 1919 (*Staatsblad* n°. 39) wachtgeld als onderwijzer werd toegekend, heeft dit wachtgeld van 23 October 1918 tot 22 October 1933 genoten. Op het oogenblik, dat het wachtgeld kwam te vervallen, was de heer VAN DER PAS, trots herhaalde sollicitaties, nog niet bij het onderwijs herplaatst en kwam hij met vrouw en vijf minderjarige kinderen totaal zonder inkomsten. Hij wendde zich d.d. 24 October 1933 tot den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen met het verzoek, hem, met toepassing van art. 51, lid 5, der Lageronderwijswet 1920, gelijk dit luidde vóór 1 Januari 1923, een nieuw wachtgeld te willen toekennen.

Het vijfde lid van art. 51, waarop de heer VAN DER PAS zich beroept, luidde:

„In de gevallen, onder *d* en *e* van het vorige lid bedoeld” — onder welk geval dat van VAN DER PAS valt —, „behouden Wij Ons de bevoegdheid voor aan den onderwijzer opnieuw een wachtgeld toe te kennen, telkenmale voor den duur van 5 jaren.

Alsdan wordt het wachtgeld de eerste maal op het twee derde gedeelte en de volgende malen op de helft van het oorspronkelijke wachtgeld bepaald.”

Hoewel bij de wet van 16 Februari 1923 (*Staatsblad* n°. 38) dit 5de lid was vervallen, lieten de slot- en overgangsbepalingen dier wet geen twijfel omtrent de toepasselijkheid van lid 5 voor wachtgeld, toegekend vóór 1 Januari 1923.

De heer VAN DER PAS beriep zich bij zijn verzoek op § 3 dier slot- en overgangsbepalingen, welke luidde:

„Met ingang van 1 Januari 1923 worden de bepalingen van het vierde tot en met het achtste lid onder *a*, het twaalfde, het veertiende en het vijftiende lid van artikel 51 der Lageronderwijswet 1920, gelijk het luidt krachtens de tegenwoordige wet, toegepast op de wachtgeld, welke zijn ingegaan vóór het in werking treden van laatstbedoelde wet. Daarbij geldt als tijdvak, waarbinnen het wachtgeld, ingevolge het vierde lid van artikel 51, vervalt, de tijd, waarvoor het wachtgeld is verleend ingevolge dat artikel, zooals het oorspronkelijk luidde.

Overigens blijven voor de, in den eersten volzin dezer paragraaf bedoelde wachtgeld, van toepassing de bepalingen van artikel 51, zooals het oorspronkelijk luidde.”

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen wees het verzoek van den heer VAN DER PAS af, op grond, dat bij de wet van 26 December 1926 (*Staatsblad* n°. 455) in artikel 51 der Wet op het lager onderwijs 1920 een 10de lid was opgenomen, zonder overgangsbepaling voor de loopende wachtgeld, waardoor naar het oordeel van den Minister de overgangsbepaling der wet van 1923 ophield te werken met ingang van 11 Januari 1927, den datum, waarop de wijzigingswet van 1926 begon te werken.

De meerderheid der Commissie kan zich in dezen met de zienswijze van den Minister niet vereenigen. Zij is van oordeel, dat door het in werking treden van het 10de lid van artikel 51 de slot- en overgangsbepalingen der wet van 16 Februari 1923 niet vervielen en van toepassing bleven op de wachtgeld, toegekend vóór 1 Januari 1923, en dus de bepalingen van artikel 51, zooals het oorspronkelijk luidde, op het wachtgeld van den heer VAN DER PAS van toepassing bleven.

Voor deze zienswijze van de Commissie pleit:

1°. dat van een vervallenverklaring dier slot- en overgangsbepalingen noch bij de behandeling der wet van 1926, noch bij haar invoering ook maar één woord is gerept, en

2°. dat het 10de lid van artikel 51 niet slaat op een wachtgeld, zooals de heer VAN DER PAS genoten heeft.

Dat 10de lid van artikel 51 luidt:

„Na afloop van het in het vorige lid bedoelde tijdvak kan in buitengewone gevallen opnieuw een wachtgeld worden toegekend.”

Het tijdvak, waarop dit lid doelt, is een ander dan het tijdvak, gedurende hetwelk de heer VAN DER PAS wachtgeld heeft genoten. Lid 10 kent slechts een tijdvak, gelijk aan het aantal dienstjaren, terwijl de heer VAN DER PAS eenige jaren langer dan zijn diensttijd was, wachtgeld heeft genoten.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is blijkens de Nota van Inlichtingen op het adres van VAN DER PAS (stuk 171, zitting 1935—1936) niet meer zoo stellig in zijn meening ten opzichte van de vervallenverklaring van de bovenaangehaalde slot- en overgangsbepalingen der wet van 1923. Ook bij hem schijnt twijfel dienaangaande gerezen, wat blijkt uit dezen zin: „maar zelfs wanneer deze opvatting niet juist mocht worden geacht”.

Het komt de Commissie voor, dat het alleszins redelijk is, dat de heer VAN DER PAS bij zijn verzoek om toekenning van een nieuw wachtgeld, zich beroept op lid 5 van artikel 51, hierboven aangehaald, en hij zijn aanvraag niet kon doen op grond van het thans geldende 10de lid van artikel 51. De vraag dus of het hier een buitengewoon geval betreft, kan derhalve naar de meening der Commissie buiten beschouwing blijven en zou een beslissing omtrent het verzoek om een nieuw wachtgeld behooren te geschieden met inachtneming van lid 5 van artikel 51 en in overeenstemming met de bedoeling van dit lid. En dan wijst de Commissie er op, dat lid 5 is overgenomen uit de wet van 26 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 219), waarin het als 6de lid van artikel 41 voorkwam, en dat de Minister in zijn Memorie van Antwoord destijds schreef: „Dit lid voorziet in de gevallen, waarin het plotseling ophouden van het genot van het wachtgeld door bijzondere omstandigheden niet vrij van onverdedigbare hardheid zou zijn. Het kan toegepast worden na speciaal onderzoek in elk afzonderlijk geval. Toch is ook wettelijke vaststelling van het bedrag van het facultatieve wachtgeld wenschelijk voorgekomen, om het beginsel van het aflopend karakter van het wachtgeld hoog te houden en gelijkmatige toepassing te bevorderen.”

Volgens de Nota van Inlichtingen (stuk 171) zou de Minister voor het aanbieden van een voordracht aan de Koningin om ten aanzien van J. L. VAN DER PAS van die bevoegdheid (van lid 5 van art. 51) gebruik te maken, in de gegeven omstandigheden geen gronden aanwezig kunnen achten.

De Commissie erkent, dat die „omstandigheden” niet voor den heer VAN DER PAS pleiten. Het feit toch, dat hij tijdens zijn 15-jarigen wachtgeldtijd niet voor herbenoeming in aanmerking is gekomen, geeft te denken. Volgens de overgelegde stukken is dit deels te wijten aan handelingen van den heer VAN DER PAS zelf, anderdeels een gevolg van de ongunstige rapporten over zijn geschiktheid als onderwijzer. Doch de Commissie ziet ook

als een der oorzaken: dat de geloofsovertuiging van den heer VAN DER PAS hem in den weg heeft gestaan, om in sommige gemeenten een vaste betrekking bij het openbaar onderwijs te bekomen.

Verschillende omstandigheden, die niet alle naar het oordeel der Commissie tegen den heer VAN DER PAS pleiten, zijn oorzaak van zijn niet-herbenoeming tijdens zijn wachtgeldtijd. En daarom meent de Commissie voor den heer VAN DER PAS de clementie van den Minister te moeten inroepen.

Zij stelt mitsdien aan de Kamer voor:

1°. den Minister te verzoeken de vraag in overweging te willen nemen of — gezien den bitteren nood, waarin de heer VAN DER PAS en zijn gezin zijn gekomen door het ophouden

van het wachtgeld — alsnog de mogelijkheid bestaat, dat aan de Koningin een voordracht wordt aangeboden op grond van het 5de lid van art. 51 der lager-onderwijswet 1920;

2°. den Minister dank te zeggen voor de verstrekte inlichtingen.

Aldus vastgesteld den 5den Juni 1936.

VAN ZADELHOFF.
VAN DE BILT.
BAKKER—NORT.
LOVINK.
WIELINGA.